

Farlig syntetisk drog GHB - kroppens egen substans

GHB är en förkortning för Gamma Hydroxy Butyrat och är idag en populär och relativt vanlig partydrog, känd under namnet ”liquid ecstasy”.

Flera allvarliga fall bland ungdomar har inträffat där man kunnat konstatera att GHB har använts.

GHB är kroppens egen substans som finns naturligt i bl a njurar, hjärta, muskler och i hjärnan. I hjärnan fungerar GHB på två sätt, dels som neurotransmittor som ökar dopaminnivån och ger en känsla av välbehag och har en lugnande effekt, dessutom stimulerar GHB hypofysen till utsöndring av framförallt GH-tillväxthormon som ökar muskelmassan.

Användes inom vården

GHB:s historia är mycket intressant. GHB upptäcktes på 60-talet och användes först inom anestesi som bedövningsmedel vid operationer. GHB har också använts som sömnläkemedel, vid behandling av narko-lepsi och vid behandling av alkoholism. Snart upptäcktes svåra problem vid doseringen och allvarliga biverkningar, såsom illamående, kräkningar, förvirring, yrsel, bradykardi, hypotonia, epileptiska anfall och intoxisk koma, och GHB drogs då från marknaden.

Positiv verkan på muskelmassan

Under 1980-talet upptäcktes GHB av kroppsbyggare som alternativt medel till steroider eftersom GHB ger en positiv verkan på muskelmassan.

Det finns rapporter om att GHB kan ge 16 gånger högre nivå på tillväxthormoner. Denna ökning följs också av en ökning av prolactinnivån, vilket innebär att den ökade nivån inte kan utnyttjas. Följaktligen har GHB inte fått det genomslag som hjälpmedel bland kroppsbyggare som man kunde förvänta. Dock förekommer missbruk av GHB också bland idrottsmän och kroppsbyggare.

Populär partydrog

Numera är GHB en populär partydrog i ravekretsar där den kallas för ”liquid ecstasy”.

I små doser ger GHB nämligen hallucinationer, fungerar avslappnande och stimulerar sexlusten. Ruset kommer relativt snabbt,

15-30 minuter efter intaget och avtar efter

2-4 timmar, men det har noterats fall där GHB har verkat under 24-30 timmar.

GHB har också använts som en hjälp till insomning eftersom den inte som andra sömnmedel stör de olika faserna i sömncykeln.

Påverkan sker eftersom GHB tycks bromsa utsöndringen, men inte lagringen, av signalsubstansen dopamin. Detta medför en hel rad positiva effekter för individen, eftersom dopamin gör så att hjärnans processer aktiveras.

I kombination med alkohol

Gränsen mellan överdos och påverkan är svår att avgöra, då GHB har låg toxicitet.

Effekten beror på kroppsvikt, interaktion med andra droger och individens egen känslighet. Särskilt farlig är kombination av GHB och alkohol, som kan leda till

andningsstillstånd. I Sverige har dödsfall inträffat där kombinationen med alkohol troligen varit avgörande. Vid överdosering kan man bli illamående, dåsig, få kramper och i värsta fall bli medvetslös och få hjärtstillstånd. GHB kan också utlösa våld och aggressioner.

I kroppen omvandlas GHB till vatten och koldioxid, vilket gör att man inte får någon baksmälla dagen efter. GHB kan spåras i urin 4-5 timmar efter intaget med GC-MS, gaskromatografimasspektrofotometri.

Vanligast i västsverige

GHB är billig, lättillgänglig och lätt att tillverka. GHB säljs både som klar och guldfärgad vätska samt som vitt pulver.

Hur utbrett GHB har hunnit bli är oklart. De första kända missbruksfallen fanns i Göteborg och fortfarande tycks GHB vara mest populär i väst-sverige samt i en del norrländska städer.

*Ewa Dmowska, Överläkare,
Klinisk Kemi*

Kort fakta

Ny lag för syntetiska droger

Utvecklingen av lagstiftningen avseende syntetiska droger har gått långsamt. För bara några år sedan var GHB inte klassat som läkemedel och därmed inte registrerat.

Efter ett uppmärksammat dödsfall klassificerades GHB som läkemedel, vilket innebar att tillstånd krävdes för försäljning och import. Men tullen kunde inte ingripa om importen skedde från annat EU-land eftersom det enda krav som då ställdes var att man skulle kunna styrka att importen var för personligt bruk.

Många har hävdat att det inte är tillräckligt att klassificera GHB som läkemedel utan att det måste införas en lag som omfattar de farliga syntetiska drogerna och som gör det straffbart att inneha dessa droger även för personligt bruk.

Den 1 april i år trädde en ny lag för effektivare kontroll av syntetiska droger i kraft.

Lagen ska ge en möjlighet att ingripa mot nya hälsofarliga missbruksmedel i de fall där nuvarande regler är otillräckliga.

Det råder dock fortfarande tvivel om hur GHB ska klassas. Den nya lagen omfattar substanser som medför fara för människors liv eller hälsa och kan användas för berusningssyfte. Detta stämmer på GHB, men problemet är att lagen inte omfattar substanser som är godkända som läkemedel inom EU, vilket GHB är.

Kort fakta drogtester

Under 90-talet har antalet drogtester ökat från några hundra till nästan 50 000 per år.

Drogtesterna är vanligast bland företag inom transport- och verkstadsbranschen. Två till tre procent av svaren är positiva.

De flesta företag vill undersöka om cannabis, amfetamin, opiater och kokain förekommer. Allt fler har även börjat leta efter anabola steroider.